

Skrypty Becka

Arkadiusz Bieliński
Maciej Pannert

Prawo cywilne
– część ogólna
Prawo rzeczowe

5. wydanie

SKRYPTY BECKA

Prawo cywilne – część ogólna. Prawo rzeczowe

W sprzedaży:

PRAWO CYWILNE – CZĘŚĆ OGÓLNA, wyd. 6

Repetytoria Becka

PRAWO CYWILNE W PIGUŁCE, wyd. 5

Prawo w pigułce

Z. Radwański, A. Olejniczak

PRAWO CYWILNE – CZĘŚĆ OGÓLNA, wyd. 14

Podręczniki Prawnicze

A. Kawałko, H. Witczak

PRAWO CYWILNE – CZĘŚĆ OGÓLNA, wyd. 6

Skrypty Becka

E. Gniewek, P. Machnikowski

ZARYS PRAWA CYWILNEGO, wyd. 3

Studia Prawnicze

dr Arkadiusz Bieliński
dr Maciej Pannert

Prawo cywilne – część ogólna. Prawo rzeczowe

5. wydanie

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2018

Poszczególne rozdziały opracowali:

Część I

Dr Arkadiusz Bieliński: rozdz. I § 1, 2, 3
rozdz. III
rozdz. V § 16, 17, 18, 19, 20 pkt I i II, 21, 23

Dr Maciej Pannert: rozdz. I § 4
rozdz. II
rozdz. IV
rozdz. V § 20 pkt III, 22, 24
rozdz. VI

Część II

Dr Arkadiusz Bieliński: rozdz. II § 44, 45, 46
rozdz. III
rozdz. V
rozdz. VI

Dr Maciej Pannert: rozdz. I
rozdz. II § 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43
rozdz. IV

Wydawca: *Wioletta Żelazowska*

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2018**

Wydawnictwo C.H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: TiM-Print, Warszawa
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-812-8868-2

ISBN e-book 978-83-812-8869-3

SPIS TREŚCI

Przedmowa	XI
Wstęp	XIII
Wykaz skrótów	XV
Skróty powoływanej literatury	XIX

CZEŚĆ I. PRAWO CYWILNE – CZEŚĆ OGÓLNA

Rozdział I. Zagadnienia wstępne	3
§ 1. Podziały systemu prawa i pojęcie prawa cywilnego	3
§ 2. Prawo cywilne – systematyka i inne wybrane pojęcia	5
I. Uwagi ogólne	5
II. Stosunek cywilnoprawny	6
III. Ciężar dowodu	7
IV. Domniemanie dobrej wiary	8
§ 3. Źródła prawa cywilnego	9
§ 4. Obowiązki przepisów prawa cywilnego w czasie	10
I. Początek obowiązywania	10
II. Koniec obowiązywania	11
III. Kolidzja norm prawa cywilnego w czasie	11
Rozdział II. Prawo podmiotowe i jego nadużycie	13
§ 5. Prawo podmiotowe	13
I. Pojęcie prawa podmiotowego	13
II. Normatywne postacie praw podmiotowych	13
III. Rodzaje i typy praw podmiotowych	14
IV. Nabycie prawa podmiotowego	16
V. Wygaśnięcie prawa podmiotowego	17
VI. Wykonywanie prawa podmiotowego	17
VII. Nadużycie prawa podmiotowego	18
Rozdział III. Podmioty stosunku cywilnoprawnego	21
§ 6. Uwagi wstępne	21
§ 7. Osoby fizyczne	22
I. Początek zdolności prawnej osoby fizycznej	22
II. Koniec zdolności prawnej osoby fizycznej	24
§ 8. Zdolność do czynności prawnych osób fizycznych	26

I. Uwagi wstępne	26
II. Ubezważnowolnienie	27
III. Brak zdolności do czynności prawnych.....	28
IV. Ograniczona zdolność do czynności prawnych.....	29
V. Pełna zdolność do czynności prawnych.....	32
VI. Miejsce zamieszkania osoby fizycznej	32
§ 9. Pojęcie dóbr osobistych osoby fizycznej i ich ochrona.....	34
I. Pojęcie dobra osobistego	34
II. Ochrona dóbr osobistych.....	35
§ 10. Osoby prawne.....	38
I. Pojęcie osoby prawnej	38
II. Powstanie osoby prawnej	39
III. Organy osób prawnych.....	40
IV. Kategorie i rodzaje osób prawnych.....	43
V. Zdolność prawna osób prawnych.....	46
VI. Zdolność do czynności prawnych osób prawnych	46
VII. Siedziba osoby prawnej.....	47
§ 11. Dobra osobiste osób prawnych i ich ochrona.....	47
§ 12. Jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną	48
§ 13. Konsumenci i przedsiębiorcy	50
I. Uwagi ogólne.....	50
II. Konsumenci.....	51
III. Przedsiębiorcy	52
IV. Oznaczenia przedsiębiorców, firma, zasady prawa firmowego.....	53
Rozdział IV. Przedmioty stosunków cywilnoprawnych	59
§ 14. Uwagi ogólne o przedmiocie.....	59
§ 15. Rzeczy	60
I. Pojęcie rzeczy	60
II. Klasyfikacja rzeczy	60
III. Część składowa rzeczy	63
IV. Przynależności	65
V. Pożytki rzeczy i prawa	66
VI. Przedmioty stosunków cywilnoprawnych inne niż rzeczy	67
Rozdział V. Czynności prawne	71
§ 16. Zdarzenia cywilnoprawne.....	71
§ 17. Czynności prawne	74
I. Pojęcie czynności prawnej	74
II. Klasyfikacja czynności prawnych	75
§ 18. Oświadczenie woli	78
I. Pojęcie i elementy składowe oświadczenia woli.....	78
II. Składanie oświadczeń woli	79
III. Oświadczenie woli złożone w postaci elektronicznej	82
IV. Zgoda osoby trzeciej na dokonanie czynności prawnej	84
V. Orzeczenie sądu zastępujące oświadczenie woli.....	85

VI. Wykładnia oświadczeń woli	87
§ 19. Sposoby zawierania umów	89
I. Uwagi wstępne	89
II. Negocjacje	90
III. Oferta i jej przyjęcie	92
IV. Aukcja i przetarg	98
§ 20. Treść czynności prawnej	101
I. Pojęcie treści czynności prawnej	101
II. Elementy treści czynności prawnej	102
III. Warunek i termin	102
§ 21. Forma czynności prawnych	107
I. Uwagi ogólne	107
II. Forma pisemna zwykła	108
III. Forma elektroniczna	110
IV. Forma dokumentowa oraz pojęcie dokumentu	112
V. Forma pisemna z urzędowo poświadczonym podpisem	113
VI. Forma pisemna z urzędowym poświadczeniem daty (data pewna)	113
VII. Znakowanie czasem (elektroniczna data pewna)	114
VIII. Forma aktu notarialnego	115
IX. Skutki niezachowania formy czynności prawnej	117
X. Forma tzw. czynności następczych	120
§ 22. Wady oświadczeń woli	122
I. Uwagi ogólne	122
II. Brak świadomości lub swobody	123
III. Pozorność	124
IV. Błąd	126
V. Podstęp	127
VI. Groźba	128
VII. Uchylenie skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem groźby lub błędu	129
§ 23. Sankcje wadliwych czynności prawnych	130
§ 24. Przedstawicielstwo	134
I. Istota i rodzaje przedstawicielstwa	134
II. Pełnomocnictwo	136
III. Prokura	141
Rozdział VI. Przedawnienie	147
§ 25. Istota przedawnienia	147
§ 26. Przedmiot przedawnienia	147
§ 27. Skutki przedawnienia	148
§ 28. Terminy przedawnienia	149
§ 29. Zawieszenie biegu przedawnienia	151
§ 30. Przerwanie biegu przedawnienia	153
§ 31. Terminy zawite (prekluzyjne)	154

CZĘŚĆ II. PRAWO RZECZOWE

Rozdział I. Zagadnienia ogólne	157
§ 32. Pojęcie prawa rzeczowego.....	157
§ 33. Rzecz jako przedmiot praw rzeczowych	158
§ 34. Bezwzględny charakter praw rzeczowych.....	158
§ 35. Rodzaje praw rzeczowych.....	159
Rozdział II. Własność	161
§ 36. Charakterystyka pojęcia.....	161
§ 37. Rodzaje własności ze względu na jej podmiot.....	162
§ 38. Przedmiot własności.....	162
§ 39. Przestrzenne granice własności	162
§ 40. Treść prawa własności.....	164
I. Pozytywny sposób określenia zakresu prawa własności	164
II. Negatywny sposób określenia zakresu prawa własności	165
§ 41. Granice własności	165
§ 42. Prawo sąsiedzkie	166
I. Uwagi ogólne.....	166
II. Immisje.....	167
III. Zakaz wykonywania robót ziemnych grożących nieruchomościom sąsiednim utratą oparcia	168
IV. Korzystanie z przygranicznych pasów gruntu	169
V. Służebność drogi koniecznej	169
VI. Służebność budynkowa.....	171
VII. Stosunki graniczne.....	172
§ 43. Nabycie i utrata własności.....	174
I. Uwagi wstępne	174
II. Sposoby nabycia własności	174
III. Przeniesienie własności.....	175
IV. Nabycie własności od osoby nieuprawnionej	186
V. Zasiedzenie.....	188
VI. Inne sposoby nabycia i utraty własności	192
§ 44. Współwłasność.....	200
I. Pojęcie współwłasności.....	200
II. Rodzaje współwłasności	201
III. Pojęcie prawne udziału we współwłasności	203
IV. Treść współwłasności.....	203
V. Zarząd rzeczą wspólną.....	204
VI. Współposiadanie i korzystanie z rzeczy wspólnej	207
VII. Pożytki i przychody, wydatki i ciężary	208
VIII. Ochrona współwłasności. Czynności zachowawcze	209
IX. Zniesienie współwłasności.....	210
§ 45. Własność lokali	214
I. Istota, funkcja i charakter prawny	214
II. Przedmiot własności	216
III. Ustanowienie odrębnej własności lokalu.....	217

IV. Nieruchomość wspólna	218
V. Prawa i obowiązki właścicieli lokali	219
VI. Wspólnota mieszkaniowa	220
VII. Zarząd nieruchomością wspólną	222
§ 46. Ochrona własności	223
I. Zagadnienia ogólne	223
II. Roszczenie windykacyjne i negatoryjne	224
III. Roszczenia uzupełniające	225
IV. Budowa na cudzym gruncie	229
Rozdział III. Użytkowanie wieczyste	233
§ 47. Uwagi wstępne	233
§ 48. Charakter prawny użytkowania wieczystego	234
§ 49. Treść i konstrukcja prawna użytkowania wieczystego	234
§ 50. Nabycie i przeniesienie użytkowania wieczystego	237
§ 51. Wygaśnięcie użytkowania wieczystego	239
§ 52. Przekształcenie użytkowania wieczystego w prawo własności	240
Rozdział IV. Ograniczone prawa rzeczowe	243
§ 53. Zagadnienia ogólne	243
I. Charakterystyka ogólna ograniczonych praw rzeczowych	243
II. Powstanie ograniczonych praw rzeczowych	244
III. Zmiana treści ograniczonych praw rzeczowych	245
IV. Przeniesienie ograniczonych praw rzeczowych	246
V. Pierwszeństwo ograniczonych praw rzeczowych	247
VI. Wygaśnięcie ograniczonych praw rzeczowych	248
§ 54. Użytkowanie	249
I. Ogólna charakterystyka użytkowania	249
II. Przedmiot użytkowania	249
III. Treść użytkowania – uprawnienia użytkownika	250
IV. Obowiązki użytkownika związane z używaniem rzeczy	250
V. Wygaśnięcie użytkowania	253
VI. Użytkowanie przez osoby fizyczne i inne wypadki użytkowania	253
§ 55. Służebności	258
I. Pojęcie	258
II. Służebności gruntowe	259
1. Uwagi ogólne	259
2. Tryb powstania	260
3. Treść służebności	261
4. Wykonywanie służebności	261
5. Zmiana treści lub sposobu wykonywania służebności	263
6. Wygaśnięcie służebności	263
III. Służebności osobiste	264
IV. Służebność przesyłu	266
§ 56. Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	270
I. Pojęcie i cele działalności spółdzielni mieszkaniowej	270
II. Istota i przedmiot spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu	271

III. Podmiot spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu a członkostwo w spółdzielni mieszkaniowej.....	271
IV. Treść i charakter spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu.....	271
V. Ochrona spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu.....	272
VI. Wygaśnięcie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu.....	273
§ 57. Zastaw.....	274
I. Uwagi ogólne.....	274
II. Treść zastawu.....	275
III. Przedmiot zabezpieczenia.....	276
IV. Ustanowienie zastawu.....	277
V. Sposób zaspokojenia wierzyciela (zastawnika).....	278
VI. Wygaśnięcie zastawu.....	279
VII. Zastaw na prawach.....	280
VIII. Zastaw rejestrowy.....	280
§ 58. Hipoteka.....	286
I. Uwagi ogólne.....	286
II. Treść hipoteki.....	287
III. Przedmiot hipoteki.....	287
IV. Wierzytelność zabezpieczona hipoteką.....	289
V. Powstanie hipoteki.....	290
VI. Realizacja wierzytelności zabezpieczonej hipoteką.....	292
VII. Ochrona hipoteki.....	293
VIII. Wygaśnięcie hipoteki.....	294
IX. Rozporządzanie opróżnionym miejscem hipotecznym.....	294
Rozdział V. Posiadanie.....	299
§ 59. Pojęcie posiadania.....	299
§ 60. Rodzaje posiadania.....	302
§ 61. Nabycie, przeniesienie i utrata posiadania.....	304
§ 62. Domniemania związane z posiadaniem.....	306
§ 63. Ochrona posiadania.....	307
Rozdział VI. Księgi wieczyste.....	311
§ 64. Uwagi ogólne.....	311
§ 65. Realny system ksiąg wieczystych.....	312
§ 66. Prawa ujawniane w księgach wieczystych.....	313
§ 67. Zakładanie ksiąg wieczystych.....	314
§ 68. Struktura księgi wieczystej.....	314
§ 69. Postępowanie wieczystoksięgowe.....	315
§ 70. Wpisy do ksiąg wieczystych oraz zasady ksiąg wieczystych.....	318
§ 71. Domniemania związane z wpisem w księdze wieczystej.....	319
§ 72. Rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych.....	319
§ 73. Pierwszeństwo praw rzeczowych ograniczonych wpisanych do księgi wieczystej.....	322
§ 74. Samodzielny zbiór dokumentów.....	322
§ 75. Ewidencja gruntów i budynków.....	323
Indeks rzeczowy.....	325

PRZEDMOWA

Opracowanie dr. *Arkadiusza Krzysztofa Bielińskiego* i dr. *Macieja Pannerta* „Prawo cywilne – część ogólna. Prawo rzeczowe” stanowi omówienie podstawowych zagadnień objętych zakresem dwóch pierwszych części (działów) prawa cywilnego, według interesującej i oryginalnej formuły. Pod względem systematyki i zakresu materiału odpowiada wprawdzie układowi typowego podręcznika akademickiego, jednak dzięki zastosowanej przez Autorów metodologii, mamy do czynienia nie tylko z klasycznym źródłem wiedzy o prawie cywilnym. Wzbogacając i ilustrując treści teoretyczne kasusami oraz rozstrzygnięciami Sądu Najwyższego, Autorzy w sposób umiejętny pokazują zastosowanie przepisów prawa cywilnego w praktyce. Dzięki temu studenci lepiej rozumieją cele i funkcje instytucji cywilnoprawnych oraz uświadomią sobie, że prawo cywilne stanowi nie tylko zbiór zasad i twierdzeń, lecz również instrumentarium służące rozwiązywaniu różnych, nierzadko trudnych i skomplikowanych sytuacji praktycznych. Prezentacja niektórych zagadnień w ujęciu tabelarycznym ułatwia Czytelnikowi uchwycenie (a także zapamiętanie) elementów składających się na określone struktury, podziałów i klasyfikacji, porównawczych zestawień cech ukazujących podobieństwa i różnice pomiędzy określonymi instytucjami prawnymi, związków i zależności pomiędzy nimi itd., co nadaje opracowaniu istotnego waloru dydaktycznego.

W konkluzji można stwierdzić, że przygotowane przez Autorów opracowanie stanowi wartościowy materiał dydaktyczny, będący swoistym uzupełnieniem klasycznego podręcznika akademickiego.

Białystok

Prof. dr hab. *Mieczysław Goettel*

WSTĘP

Oddajemy do rąk Czytelnika piąte już wydanie podręcznika naszego autorstwa. Jest nam niezwykle miło i czerpiemy z tego dużą satysfakcję, iż cieszy się on zainteresowaniem i życzliwym przyjęciem wśród studentów. Sama formuła podręcznika nie uległa zmianie, dokonano natomiast jego uzupełnienia i aktualizacji w związku ze zmieniającymi się regulacjami. Aktualizacja objęła m.in. obowiązującą od 9.7.2018 r. zmianę w zakresie instytucji przedawnienia roszczeń; odnosi się także do projektowanej ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności gruntów; omawia także nowelizację instytucji prokury. Mamy nadzieję, iż nowe, aktualne wydanie podręcznika będzie przyczyniało się do zainteresowania oraz pogłębiania wiedzy z zakresu prawa cywilnego.

Białystok, lipiec 2018 r.

Autorzy

WYKAZ SKRÓTÓW

1. Źródła prawa

CEiDGiPIPU	ustawa z 6.3.2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz.U. z 2018 r. poz. 647)
GospNierU	ustawa z 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 121 ze zm.)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i ze sprost.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm.)
KRejSU	ustawa z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 986 ze zm.)
KRO	ustawa z 25.2.1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
KSH	ustawa z 15.9.2000 r. Kodeks spółek handlowych (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 1577 ze zm.)
KWU	ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 1007 ze zm.)
OchrLokU	ustawa z 21.6.2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1234 ze zm.)
eIDAS	rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 910/2014 z 23.7.2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz.Urz. UE L Nr 257, poz. 73)
PPU	ustawa z 25.9.1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2152)
PrASC	ustawa z 28.11.2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 2064 ze zm.)
PrGeod	ustawa z 17.5.1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2101 ze zm.)

PrGeoliGór	ustawa z 9.6.2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2126 ze zm.)
PrAut	ustawa z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1191 ze zm.)
PrBank	ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 1876 ze zm.)
PrBud	ustawa z 7.7.1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1202 ze zm.)
ProwKsWieczR	rozporządzenie MS z 17.9.2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów (Dz.U. Nr 102, poz. 1122 ze zm.)
PrNot	ustawa z 14.2.1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2291 ze zm.)
PrPrywM	ustawa z 4.2.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 1792)
PrSpółdz	ustawa z 16.9.1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1285)
PrWod	ustawa z 20.7.2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1566 ze zm.)
PWKC	ustawa z 23.4.1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 94 ze zm.)
RzZnalU	ustawa z 20.02.2015 r. o rzeczach znalezionych (Dz.U. z 2015 r. poz. 397 ze zm.)
SamGminU	ustawa z 8.3.1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 994 ze zm.)
SamPowU	ustawa z 5.6.1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 995 ze zm.)
SamWojU	ustawa z 5.6.1998 r. o samorządzie województwa (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 913 ze zm.)
SpMieszkU	ustawa z 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 845 ze zm.)
PrPrzedU.....	ustawa z 6.3.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r. poz. 646 ze zm.)
TimeshareU	ustawa z 16.9.2011 r. o timeshare (Dz.U. Nr 230, poz. 1370)
WłLokU	ustawa z 24.6.1994 r. o własności lokali (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 716)
ZasRejU	ustawa z 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 1278 ze zm.)
ZasZarzMieniemPU	ustawa z 16.12.2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1182 ze zm.)
ZNKU	ustawa z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 419 ze zm.)
ZTP	rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 20.6.2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 283)

2. Organy orzekające

ETS	Europejski Trybunał Sprawiedliwości
NSA	Naczelnny Sąd Administracyjny
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SN (7)	Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów
TK	Trybunał Konstytucyjny
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny

3. Czasopisma i publikatory

Dz.U.	Dziennik Ustaw
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
MoP	Monitor Prawniczy
M.P.	Monitor Polski
NP	Nowe Prawo
OSN	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich – Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych (1957–1989)
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Seria A
PL	Przegląd Legislacyjny
Pal.	Palestra
PiP	Państwo i Prawo
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PS	Przegląd Sądowy
Rej.	Rejent

4. Inne skróty

cyt.	cytowane (-a, -y)
ks.	księga
lit.	litera
n.	następny (-a, -e)
Nb.	numer brzegowy
orz.	orzeczenie
por.	porównaj
RM	Rada Ministrów
rozp.	rozporządzenie
s.	strona
SP	Skarb Państwa
tzw.	tak zwany
uchw.	uchwała
UE	Unia Europejska
wyr.	wyrok
vol.	volumen
ze zm.	ze zmianami

SKRÓTY POWOŁYWANEJ LITERATURY

Podręczniki:

- A. Brzozowski, W.J. Kocot, W. Opalski*, Prawo rzeczowe – *A. Brzozowski, W.J. Kocot, W. Opalski*, Prawo rzeczowe. Zarys wykładu, wyd. 2, Warszawa 2016
- A. Brzozowski, W.J. Kocot, E. Skowrońska-Bocian*, Prawo cywilne. Część ogólna – *A. Brzozowski, W.J. Kocot, E. Skowrońska-Bocian*, Prawo cywilne. Część ogólna, wyd. 3, Warszawa 2015
- K.A. Dadańska*, Prawo rzeczowe – *K.A. Dadańska*, Prawo rzeczowe, wyd. 3, Warszawa 2012
- A. Doliwa*, Prawo cywilne – część ogólna – *A. Doliwa*, Prawo cywilne – część ogólna, wyd. 3, Warszawa 2012
- A. Doliwa*, Prawo rzeczowe – *A. Doliwa*, Prawo rzeczowe, wyd. 3, Warszawa 2012
- U. Ernst, A. Rachwał, F. Zoll*, Prawo cywilne. Część ogólna – *U. Ernst, A. Rachwał, F. Zoll*, Prawo cywilne. Część ogólna, wyd. 2, Warszawa 2013
- E. Gniewek*, Prawo rzeczowe – *E. Gniewek*, Prawo rzeczowe, wyd. 10, Warszawa 2014
- E. Gniewek, P. Machnikowski*, Zarys prawa cywilnego – *M. Drela, E. Gniewek, K. Gołębiewski, K. Górską, J. Jezioro, A. Kołodziej, J. Kremis, J. Kuźmicka-Sulikowska, P. Machnikowski, A. Stangret-Smoczyńska, J. Strzebińczyk, K. Zagrobelny*, Zarys prawa cywilnego, red. *E. Gniewek, P. Machnikowski*, Warszawa 2014
- M. Goettel*, Prawo cywilne – *A. Bieranowski, P. Bogalski, M. Goettel*, Prawo cywilne. Zarys wykładu, wyd. 4, red. *M. Goettel*, Warszawa 2012
- J. Ignatowicz, K. Stefaniuk*, Prawo rzeczowe – *J. Ignatowicz, K. Stefaniuk*, Prawo rzeczowe, wyd. 4, Warszawa 2012
- A. Kawalko, H. Witczak*, Prawo cywilne – część ogólna – *A. Kawalko, H. Witczak*, Prawo cywilne – część ogólna, wyd. 5, Warszawa 2014
- A. Kawalko, H. Witczak*, Prawo rzeczowe – *A. Kawalko, H. Witczak*, Prawo rzeczowe, wyd. 3, Warszawa 2012
- A. Kidyba*, Prawo handlowe – *A. Kidyba*, Prawo handlowe, wyd. 17, Warszawa 2015
- T. Mróz, M. Stec*, Prawo gospodarcze prywatne – *K. Bagan-Kurluta, E. Bieniek-Koronkiewicz, A. Doliwa, A. Malarewicz-Jakubów, T. Mróz, M. Stec*, Prawo gospodarcze prywatne, wyd. 3, red. *T. Mróz, M. Stec*, Warszawa 2012
- Z. Radwański, A. Olejniczak*, Prawo cywilne – część ogólna – *Z. Radwański, A. Olejniczak*, Prawo cywilne – część ogólna, wyd. 13, Warszawa 2015
- A. Stankowska, M. Szuba, C. Kowalczyk, D. Konieczny, M. Pannert, P. Konik*, Infrastruktura liniowa – służebność przesyłu, red. *A. Stankowska*, Warszawa 2014
- A. Stelmachowski*, Zarys teorii prawa cywilnego, Warszawa 1998